

POSTANOWIENIE

Dnia 15 października 2013 r.

Sąd Okręgowy w Świdnicy, II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Anatol Gul

Sędziowie: SO Alicja Chrzan

SO Jerzy Dydo

Protokolant: Agnieszka Ingram

po rozpoznaniu w dniu 15 października 2013r. w Świdnicy

na rozprawie

sprawy z wniosku M. S. (1) udziale **D. N. i B. S.**

o uzupełniający dział spadku

na skutek apelacji wnioskodawczyni

od postanowienia Sądu Rejonowego w Dzierżoniowie

z dnia 17 lipca 2013 r., sygn. akt I Ns 21/13

p o s t a n a w i a:

uchylić zaskarżone postanowienie i przekazać sprawę Sądowi Rejonowemu w Dzierżoniowie do ponownego rozpoznania.

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem Sąd Rejonowy w Dzierżoniowie oddalił wniosek M. S. (1) przy udziale D. N. i B. S. o uzupełniający dział spadku po M. S. (2). Ponadto zasądził od Skarbu państwa na rzecz Kancelarii Adwokackiej adwokata M. D. kwotę 1.493 zł tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej wnioskodawczyni z urzędu. Nie obciążył wnioskodawczyni obowiązkiem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego na rzecz uczestniczki postępowania B. S.. Ponadto ustalił, że w pozostałym zakresie wnioskodawczyni i uczestniczki postępowania ponoszą we własnym zakresie koszty postępowania związane ze swym udziałem w sprawie.

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny:

Postanowieniem z 11 sierpnia 2009 roku, wydanym w sprawie I Ns 459/09, Sąd Rejonowy w Dzierżoniowie stwierdził nabycie spadku po M. S. (2) zmarłym 01 czerwca 2009 roku. Jako spadkobierczynie zostały wskazane żona B. S. w 1/2 części oraz matka M. S. (1) w 3/16 części i siostra D. N. w 5/16 części. W dniu 22 listopada 2010 roku B. S. złożyła wniosek o przeprowadzenie działu spadku po M. S. (2). We wniosku wskazała, iż w skład spadku wchodzi spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego numer (...) położonego w D. na Osiedlu (...) o wartości 150 tys. zł. Wniosła o przyznanie tego prawa M. S. (1) i orzeczenie spłaty na rzecz uczestniczki w kwocie 75 tys. zł.

Po przeprowadzeniu postępowania Sąd przyjął, iż faktycznie spadek po M. S. (2) obejmuje jedynie prawo wymienione we wniosku o dział spadku i postanowieniem z 22 grudnia 2010 roku, wydanym w sprawie I Ns 780/10, dokonał

działu spadku w ten sposób, iż zarządził jego sprzedaż w trybie przepisów Kodeksu postępowania cywilnego. Suma uzyskana ze sprzedaży miała zostać podzielona między wnioskodawczynię B. S. i uczestniczkę M. S. (1) i D. N. stosownie do wielkości udziałów w spadku. W dniu 19 grudnia 2011 roku A. S. złożyła skargę o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym postanowieniem Sądu Rejonowego w Dzierżoniowie wydanym w sprawie I Ns 780/10. Zarzuciła nieważność postępowania poprzez pozbawienie jej praw i możliwości działania, gdyż powinna była brać w nim udział, jako uczestniczka zamiast M. S. (1). Wskazała, iż w dniu 01 czerwca 2010 roku została zawarta umowa darowizny mocą, której M. S. (1) darowała wnuczce A. S. swój udział, wynoszący 3/16, w prawie do lokalu mieszkalnego położonego na Osiedlu (...) w D..

W toku postępowania o wznowienie postępowania A. S. złożyła również wniosek o dokonanie działu uzupełniającego spadku po M. S. (2) i ustalenie, że w skład spadku po nim wchodzi także prawo do lokalu mieszkalnego położonego w D. na Osiedlu (...) i przyznanie tego prawa A. S. oraz D. N.. Prawo do lokalu na Osiedlu (...) zostałyby przyznane B. S.. Różnice w wielkości udziałów wyrównano by stosownymi spłatami i dopłatami.

Według A. S. lokal na Osiedlu (...) został zakupiony przez żonę spadkodawcy trzy lata po zawarciu związku małżeńskiego, ale z pieniędzy pochodzących z darowizny od M. S. (1) uczynionej na rzecz syna. Zatem mieszkanie to wchodzi w skład spadku po nim. Do akt sprawy dołączona została umowa sprzedaży zawarta 21 grudnia 2001 roku przez B. S. z K. C., B. C. i M. C.. Zgodnie z jej treścią, a konkretnie jej paragrafem 3, B. S. nabyła lokal mieszkalny położony w D. na Osiedlu (...) za kwotę 26 tys., a nabycia dokonała z majątku odrębnego. Postanowieniem z 16 listopada 2012 roku, wydanym w sprawie I Ns 894/11, Sąd Rejonowy w Dzierżoniowie zmienił postanowienie z 22 grudnia 2010 roku, wydane w sprawie I Ns 780/10, w przedmiocie działu spadku po M. S. (2) w ten sposób, że zarządził sprzedaż prawa do lokalu położonego w D. na Osiedlu (...), a uzyskaną ze sprzedaży kwotę podzielić między wnioskodawczynię B. S. w 1/2 części, uczestniczkę A. S. w 3/16 części i D. N. w 5/16 części. W pozostałym zakresie wniosek oddalił. Postanowienie uprawomocniło się bez zaskarżenia. W dniu 31 sierpnia 2011 roku B. S. złożyła do Komornika przy Sądzie Rejonowym w Dzierżoniowie - W. S. wniosek o realizację postanowienia o dziale spadku i przeprowadzenie sprzedaży lokalu położonego na Osiedlu (...). Postępowanie egzekucyjne nie zostało jeszcze zakończone.

Sąd Rejonowy zauważył, że w toku postępowania w sprawie I Ns 780/10 ustalono, iż w skład spadku wchodzi jedynie prawo własności do lokalu mieszkalnego położonego w D. na Osiedlu (...) oraz to, że w tym postępowaniu uczestniczki M. S. (1) i D. N. podnosiły kwestie związane z lokalem położonym na Osiedlu (...), jednak na rozprawie w dniu 22 grudnia 2010 roku zarówno B. S. oraz uczestniczki postępowania zgodnie przyznały, iż w skład spadku wchodzi jedynie lokal położony na Osiedlu (...), a także to, że postanowienie w sprawie o dział spadku uprawomocniło się bez zaskarżenia.

Sąd Rejonowy wydając powyższe postanowienie wskazał na treść art. 688 k.p.c., art. 618 § 1 k.p.c. i art. 684 k.p.c.

Wnioskodawczyni zaskarżając apelacją punkt I postanowienia zarzuciła naruszenie art. 684 k.p.c. i wniosła o zmianę zaskarżonego postanowienia o uzupełnienie działu spadku ustalonego postanowieniem Sądu z dnia 22.12.10r., Sygn. akt I Ns 780/10, zmienionego postanowieniem Sądu z dnia 16.11.12r., sygn. akt I Ns 895/11, poprzez ustalenie, że w skład majątku po M. S. (2) wchodzi spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego nr (...) o pow. 26 m², położonego w budynku nr (...) na Osiedlu (...) w D., o wartości 65.000 zł., ewentualnie uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu w Dzierżoniowie do ponownego rozpatrzenia, zasądzenie kosztów procesu ustanowionego pełnomocnika z urzędu według norm przepisanych.

Jednocześnie pełnomocnik wnioskodawczyni oświadczył, iż koszty te nie zostały wypłacone pełnomocnikowi w całości.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Apelacja jest zasadna.

Przede wszystkim wskazać należy, że postępowanie o podział spadku ma charakter kompleksowy. Poza ustaleniem składu spadku i jego wartości (art. 684 k.p.c.) Sąd w postępowaniu nieprocesowym rozstrzyga również spory co do prawa własności danego przedmiotu (art. 688 i art. 618 § 1 k.p.c.). Swoista prekluzja, przewidziana w art. 618 § 3 k.p.c. w związku z art. 688 k.p.c. odnosi się tylko do roszczeń z art. 618 § 1 k.p.c., nie dotyczy zaś składników spadku. Z dołączonych akt sprawy Sądu Rejonowego w Dzierżoniowie, sygn. akt I Ns 780/10 wynika, że ani wnioskodawczyni B. S., ani też uczestniczki postępowania M. S. (1) i D. N. nie zgłosiły do podziału spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu mieszkalnego nr (...), położonego w budynku nr (...) na Osiedlu (...) w D., lecz jedynie spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego nr (...) położonego na czwartym piętrze budynku na Osiedlu (...) w D. oraz żądanie dokonania działu spadku po M. S. (2). Sąd Rejonowy ustalił, że w skład majątku spadku po M. S. (2) wchodzi spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego nr (...) położonego na czwartym piętrze budynku na Osiedlu (...) w D. i dokonał podziału majątku spadku. **Sąd Rejonowy zaś wbrew swoim obowiązkom, wynikającym z art. 684 k.p.c. nie wyjaśnił z urzędu charakteru prawa do lokalu na Osiedlu (...), „który wchodził w skład spadku jako będący współwłasnością małżeńską” (vide: k. 10 w aktach I Ns 780/10) i nie poczynił ustaleń, czy wchodzi ono w skład majątku spadku. W konsekwencji nie objęto podziałem całego majątku spadku.** W przepisach kodeksu postępowania cywilnego brak jest unormowania co do tego, czy możliwy jest podział uzupełniający. Treść art. 1038 k.c. dowodzi, że zasadą jest poddawanie podziałowi całej masy spadku, a przeprowadzenie podziału częściowego wchodzi w rachubę, gdy przemawiają za nim ważne względy istniejące po stronie osób uprawnionych, dlatego możliwy jest podział częściowy w zakresie przedmiotowym. W niniejszym wypadku nie dokonano podziału częściowego, lecz wskutek przeoczenia poza podziałem znalazł się istotny składnik majątku wspólnego. Zatem, jeśli z jakichkolwiek przyczyn - przeoczenia, zatajenia lub ukrycia części przedmiotów i niezgłoszenia ich do podziału - nie objęto podziałem wszystkich składników spadku, to każdy ze spadkobierców może wystąpić w odrębnym postępowaniu o przeprowadzenie podziału uzupełniającego odnośnie do przedmiotów, które nie zostały objęte orzeczeniem o podziale (porównaj uzasadnienie SN do uchwały z dnia 28 sierpnia 1986 roku w sprawie sygn. akt III CZP 47/86).

Mając na uwadze powyższe rozważania, Sąd Okręgowy uznał za zasadny zarzut apelacji wnioskodawczyni naruszenia art. 684 k.p.c. i na podstawie art. 386 § 4 k.p.c. uchyła zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu, bowiem Sąd ten nie rozpoznał istoty sprawy.

Sąd Rejonowy rozpoznając ponownie sprawę, wyjaśni charakter prawa do lokalu na Osiedlu (...) w D., ustali, czy wchodzi ono w skład majątku spadku oraz stosownie do powyższych ustaleń obejmie podziałem cały majątek spadku.

Sąd Okręgowy rozstrzygnięcie o kosztach instancji odwoławczej pozostawia sądowi I instancji (art. 108 § 2 k.p.c.).